

Sygn. akt III AUa 1158/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 kwietnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)
Sędziowie:	Sędzia Elżbieta Czaja sędzia (del.) Lucyna Stąsik-Żmudziak
Protokolant starszy sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 14 kwietnia 2021 r. w L.

sprawy F. S. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

o prawo do rekompensaty

na skutek apelacji F. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 30 października 2020 r. sygn. akt IV U 186/20

I. oddala apelację;

II zasądza od F. S. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Elżbieta Czaja Krzysztof Szewczak Lucyna Stąsik-Żmudziak

III AUa 1158/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 grudnia 2019 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przyznał F. S. (1) prawo do emerytury od dnia 1 października 2019 r. i jednocześnie odmówił mu prawa do rekompensaty, przyjmując że wnioskodawca nie udokumentował 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że nie uznał wnioskodawcy okresu zatrudnienia od dnia 26 stycznia 1978 r. do dnia 9 marca 1997 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B. jako

pracy w szczególnych warunkach, ponieważ wskazany w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach charakter pracy nie jest zgodny z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W odwołaniu od tej decyzji F. S. (1), kwestionując ustalenia organu rentowego, wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie prawa do rekompensaty. Podkreślił, że w w/w okresie i następnie do dnia 31 maja 2002 r., pracując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach elektryka-konserwatora, głównego energetyka i kierownika robót energetycznych, montował linie kablowe, wykonywał instalacje elektryczne oraz przyłącza, naprawiał linie oświetleniowe, montował tuleje na kable, wykonywał instalacje odgromowe itp.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy jednocześnie zaznaczył, że Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 13 października 2017 r., sygn. akt IV U 1479/14, oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji odmawiającej mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, ustalając m.in. na podstawie opinii biegłego, że w spornym okresie nie wykonywał on prac w szczególnych warunkach.

Wyrokiem z dnia 30 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołanie (pkt I wyroku) oraz zasądził od F. S. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II wyroku).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że F. S. (1), urodzony w dniu (...), skierował w dniu 31 października 2019 r. do organu rentowego wnioski o emeryturę z rekompensatą.

Po rozpatrzeniu tego wniosku organ rentowy zaskarżoną decyzją przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury i jednocześnie odmówił prawa do rekompensaty. F. S. (1) był zatrudniony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B. w okresie od dnia 25 października 1977 r. do dnia 10 września 1997 r., kolejno na stanowiskach stażysty, elektryka-konserwatora (od 26 stycznia 1978 r.) i głównego energetyka (od 1 września 1989 r.) oraz od dnia 1 kwietnia 1998 r. do dnia 31 maja 2002 r. na stanowisku kierownika robót elektrycznych.

Na stanowisku elektryka-konserwatora zajmował się w większości przygotowaniem linii elektrycznych, celem doprowadzenia energii elektrycznej do placów budów bloków mieszkalnych, budynków szkół, zakładów produkcyjnych realizowanych przez Przedsiębiorstwo. Na stanowisku głównego energetyka oraz na stanowisku kierownika robót elektrycznych, nadzorował wykonywanie tych prac. Wykonywał poza tym prace związane z utrzymaniem ruchu maszyn i urządzeń, wykorzystywanych w czasie prowadzonych budów.

Przedsiębiorstwo, jako zakład pracy zatrudniający wnioskodawcę, należało do branży budowlanej.

Sąd Okręgowy w Zamościu prawomocnym wyrokiem z dnia 13 października 2017 r., sygn. akt IV U 1479/14, oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 25 listopada 2014 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy, uwzględniając m.in. opinię biegłego, stwierdził, że wnioskodawca nie udowodnił wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Z braku wykształcenia, nie wykonywał nadzoru inżynierskiego (wykaz A, dział XIV, poz. 25 rozporządzenia). Sąd uznał, że praca wnioskodawcy nie odpowiada pracom wymienionym w dziale V wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., ponieważ w zakładzie budowlanym podstawowe prace, to prace budowlane, wykonywane na poszczególnych budowach, na które wnioskodawca zasadniczo nie jeździł, gdyż nadzorował urządzenia elektryczne na terenie bazy w zakładzie w B..

Wprawdzie moc wiążąca dotyczy tylko orzeczenia sądu, a nie jego uzasadnienia, to jednak nie można ignorować stanowiska zajętego w innej sprawie, w której stan faktyczny był konstruowany na podstawie tego samego zdarzenia (art. 365 § 1 k.p.c.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 624/12 – LEX nr 1353259).

Sąd Okręgowy wskazał, że powyższych ustaleń dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach emerytalno-rentowych i kapitału początkowego wnioskodawcy, a także zgromadzonych w aktach powołanej wyżej sprawy sygn. IV U 1479/14 oraz w oparciu o zeznania wnioskodawcy, złożone w charakterze strony w trybie art. 299 k.p.c. Autentyczność i wiarygodność dokumentów nie były przez strony kwestionowane. Sąd I instancji obdarzył również wiarą zeznania wnioskodawcy jako logiczne i mające potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Sąd Okręgowy zacytował następnie treść przepisów art. 2 pkt 5, art. 21 i art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924), a także art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.) oraz § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca, na dzień 1 stycznia 2009 r., nie posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Praca F. S. (1) w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B. (przed dniem 12 grudnia 1996 r. – w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w B.) od dnia 25 października 1977 r. do dnia 10 września 1997 r. kolejno na stanowiskach: stażysty, elektryka-konserwatora (od 26 stycznia 1978 r.) i głównego energetyka (od 1 września 1989 r.) oraz od dnia 1 kwietnia 1998 r. do dnia 31 maja 2002 r. na stanowisku kierownika robót elektrycznych, nie była pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ubezpieczony w tych okresach był zatrudniony w branży budowlanej.

Wymienione działy V wykazu A stanowiącego załącznik powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. prace w szczególnych warunkach w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, nie przewidują prac wykonywanych przez wnioskodawcę na stanowiskach elektryka-konserwatora, głównego energetyka i kierownika robót elektrycznych.

Wnioskodawca nie wykonywał również pracy wymienionej pod pozycją 25 działu XIV wykazie A (bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie). Przyznał, że w większości zajmował się przygotowaniem linii z podłączeniami, w celu doprowadzenia energii elektrycznej do placów budów (montował linie kablowe, wykonywał instalacje elektryczne oraz przyłącza, naprawiał linie oświetleniowe, montował tuleje na kable, wykonywał instalacje odgromowe), a następnie na stanowiskach głównego energetyka i kierownika robót energetycznych nadzorował te prace.

W sprawie wnioskodawcy znajduje odpowiednie zastosowanie pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 15 października 2019 r., I UK 215/18 (OSNP 2020, nr 9, poz.100), że praca elektromontera zatrudnionego w przedsiębiorstwie niezajmującym się wytwarzaniem lub przesyłaniem energii elektrycznej nie jest pracą w warunkach szczególnych nawet, gdy wykonywana była przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych (Dział II Wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wnioskodawca nie pracował w branży „w energetyce”, przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej dla odbiorców (dział II wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia z 1983 r.), lecz pracował w branży „w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” (dział V wykazu A), w którym to dziale nie wymieniono prac związanych z budową linii doprowadzających energię elektryczną do placów budów i z nadzorowaniem tych prac. Faktycznie wnioskodawca wykonywał ograniczony zakres prac przy napięciach elektrycznych tylko do 15 kV, a poza tym, dodatkowo, wykonywał inne prace przy maszynach i urządzeniach wykorzystywanych w procesie budowlanym.

W świetle wykazu A, wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji

prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10 – LEX nr 619638).

Prace montażowe urządzeń elektroenergetycznych (wymienione w dziale II wykazu A), w tym budowa linii kablowych, mogą być uznane za prace w szczególnych warunkach, ale tylko w sytuacji, gdy są ściśle związane z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej dla odbiorców, a zatem, jeżeli są wykonywane w przedsiębiorstwie branży energetycznej.

Wnioskodawca wykonywał prace w branży budowlanej, dla potrzeb prowadzonych budów i w ograniczonym zakresie napięć elektrycznych, a nie w branży energetycznej, dlatego jego praca w przedmiotowym okresie, nie była pracą w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy oddalił wnioski ubezpieczonego zamieszczone w jego odwołaniu o dopuszczenie dowodów z zeznań świadków: R. S., K. S., R. T., K. K. i S. N. oraz o dopuszczenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy sygn. IV U 829/16, dotyczących przyznania emerytury K. K. oraz o zwrócenie się do archiwum o nadesłanie akt osobowych wnioskodawcy. Sąd I instancji podniósł przy tym, że dokumenty dotyczące K. K. miały wpływ na rozstrzygnięcie jego sprawy, a wynik sprawy wnioskodawcy zależy od dowodów, w tym dokumentów, odnoszących się do rodzaju jego pracy. Charakter pracy wnioskodawcy w spornych okresach, potwierdzony zeznaniami wnioskodawcy, nakazywał przyjąć, że przeprowadzenie w/w dowodów skutkowałoby jedynie niezasadnym przedłużeniem postępowania (art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c.). Jednocześnie Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że świadkowie: R. S., R. T., K. K. i S. N., na okoliczność rodzaju pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B., byli już przesłuchiwani w prawomocnie zakończonej sprawie sygn. akt IV U 1479/14, w której oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji odmawiającej przyznania mu emerytury w obniżonym wieku, przy ustaleniu, że nie wykonywał on pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W sprawie niniejszej okolicznością kluczową dla jej rozstrzygnięcia jest wykonywanie przez wnioskodawcę pracy elektryka-konserwatora, głównego energetyka i kierownika robót energetycznych w branży budowlanej, niewymienionej w dziale V wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., co sprawia, że praca ta nie może być zakwalifikowana jako wykonywana w szczególnych warunkach.

Nadzorowanie nadto przez wnioskodawcę pracy innych elektryków w okresach: od 1 września 1989 r. do 10 września 1997 r. (na stanowisku głównego energetyka) i od 1 kwietnia 1998 r. do 31 maja 2002 r. (na stanowisku kierownika grupy robót energetycznych), nie miało cech dozoru inżynieryjno-technicznego (wykaz A, dział XIV, poz. 24), lecz było typowym nadzorem pracowniczym. Prace brygad elektryków, które nadzorował wnioskodawca i którymi następnie kierował, nie były pracami w „energetyce” (przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, wykaz A, dział II), dlatego nie można przyjąć, że były to „prace wymienione w wykazie”, w rozumieniu wykazu A, działu XIV, poz. 24 i 25).

W rezultacie nie można, zdaniem Sądu Okręgowego, podzielić treści świadectwa (bez daty), L.dz. (...), wydanego przez Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Budowlanego (...) spółki z o.o. w B., że wnioskodawca od 26 stycznia 1978 r. do 31 sierpnia 1989 r. oraz od 1 września 1989 r. do 9 marca 1997 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace w szczególnych warunkach, polegające na bieżącej konserwacji urządzeń elektrycznych. Mając na uwadze treść zeznań samego wnioskodawcy można jedynie przyjąć, że prace konserwacyjne stanowiły w jego przypadku, niewielką część szerszego zakresu czynności, związanego przede wszystkim z budową linii kablowych w celu doprowadzenia energii elektrycznej do placów prowadzonych budów oraz z wykonywaniem instalacji elektrycznych wewnątrz budowanych obiektów.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 265).

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony F. S. (1). Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, apelant zarzucił mu:

1/ naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie:

a/ art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: R. S., K. S., R. T., K. K. i S. N., podczas gdy zeznania te pozwoliłyby wyjaśnić istotę sprawy, wskazać czym dokładnie zajmował się wnioskodawca, czy była to praca w szczególnych warunkach oraz w jakich okresach i w jakim wymiarze czasu pracy,

b/ art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o zwrócenie się do Archiwum Państwowego w M. o nadesłanie akt osobowych wnioskodawcy, podczas gdy znajdują się w nich dokumenty potwierdzające, że F. S. (1) wykonywał wyłącznie prace z zakresu elektryki, budowy i montażu urządzeń, konserwacji urządzeń i agregatów, a nie budownictwa, świadczył pracę w szczególnych warunkach przez okres ponad 15 lat, a zatem analiza tej dokumentacji jest kluczowa dla ustaleń dotyczących charakteru pracy, czasokresu i kwalifikacji zawodowych wnioskodawcy i tym samym dla rozstrzygnięcia sprawy,

c/ art. 233 k.p.c. w związku z art. 365 k.p.c. poprzez powielenie ustaleń z innego procesu, nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego, oparcie się wyłącznie na wcześniej toczącym się postępowaniu i jego ustaleniach (w którym to postępowaniu F. S. (1) działał bez profesjonalnego pełnomocnika), które nie wiążą sądu, ponieważ wiąże go tylko sentencja wyroku,

d/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niepodzielenie treści świadectwa pracy w przypadku, gdy brak było dowodów przeciwko treści tego dokumentu i brak było podstaw do uznania, że zakwalifikowanie w tym świadectwie pracy wykonywanej przez wnioskodawcę jako wymienionej w wykazie A, dział XIV, pozycja 25, nie miało uzasadnionych podstaw, w sytuacji gdy wszyscy współpracownicy wykonujący takie same prace uzyskali wcześniejsze emerytury i stosowne rekompensaty,

e/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez oparcie się na opinii biegłego wydanej w sprawie o prawo do emerytury, podczas gdy dowód ten nie był w sprawie niezbędny dla wykazania, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach, w tym celu należało przesłuchać świadków, wnioskodawcę, a także przeanalizować jego akta osobowe oraz świadectwa pracy, żeby na podstawie takiego materiału dowodowego wydać stosowne rozstrzygnięcie, w oparciu o samodzielnie przeprowadzone przez Sąd Okręgowy dowody, natomiast Sąd ten bezkrytycznie przekopiował rozstrzygnięcie z innego procesu,

f/ art. 233 k.p.c. poprzez wyprowadzenie błędnych wniosków z materiału dowodowego niekompletnego, polegających na przyjęciu, że wnioskodawca nie miał wykształcenia do wykonywania nadzoru inżynierskiego, podczas gdy ze złożonych dokumentów i zeznań F. S. (1) wynika, że miał ku temu wszelkie predyspozycje;

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

a/ art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich błędną wykładnię i niezastosowanie polegające na przyjęciu, że F. S. (1) nie spełnił przesłanek prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy wykazał on, że posiada wymagany okres pracy w szczególnych warunkach,

b/ przepisów wykazu A działu V i działu XIV poprzez przyjęcie, że profil przedsiębiorstwa, w którym zatrudniony jest pracownik, determinuje określone stanowiska jako związane z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy to nie branża i profil przedsiębiorstwa, a rzeczywiście wykonywane przez pracownika czynności decydują o tym, czy wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Apelant wnosił o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 30 października 2020 r. oddalającego zgłoszone przez niego wnioski dowodowe: o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: R. S., K. S., R. T., K. K. i S. N. oraz wniosku o dopuszczenie dowodu z akt osobowych F. S. (1), poprzez jego zmianę i dopuszczenie tych dowodów oraz przeprowadzenie ich przez Sąd II instancji.

W konsekwencji tych zarzutów F. S. (1) wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznaniu mu prawa do rekompensaty oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wnosił o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchyleniem zaskarżonego wyroku.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97 – OSNC 1999, z. 3, poz. 60; z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143; z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98 – LEX nr 50863; z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 227/03 – LEX nr 585855; z dnia 20 maja 2004 r., II CK 353/03 – LEX nr 585756; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09 – LEX nr 518138; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09 – LEX nr 602700).

Istota sporu w postępowaniu apelacyjnym sprowadzała się do następującego zagadnienia: czy praca wykonywana na stanowiskach: elektryka-konserwatora, głównego energetyka i kierownika robót elektrycznych w przedsiębiorstwie budowlanym może być uznana za wykonywaną w szczególnych warunkach. Na tak postawione pytanie należy udzielić jednoznacznie negatywnej odpowiedzi. Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd Sądu I instancji, że praca na tych stanowiskach wykonywana w przedsiębiorstwie niezajmującym się wytwarzaniem lub przesyłaniem energii elektrycznej, a takim przedsiębiorstwem w spornym okresie było (...) Przedsiębiorstwo Budowlane w B. (od dnia 12 grudnia 1996 r. – Przedsiębiorstwo Producyjno-Budowlane (...) spółka z o.o. w B.), nie jest pracą w szczególnych warunkach (por. powołany przez Sąd Okręgowy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2019 r., I UK 215/18 – OSNP 2020, nr 9, poz. 100). Wnioskodawca nie wykonywał pracy, o której mowa w dziale II wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – „W energetyce. Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”. Przedsiębiorstwo zatrudniające F. S. (1) nie było przedsiębiorstwem energetycznym, lecz budowlanym. Nie jest uzasadnione zaliczenie do prac „w energetyce” wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych, ponieważ wówczas wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia „w energetyce” z działu II wykazu A wyżej powołanego i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różnorakie roboty elektryczne nienależące do energetyki. W tym miejscu należy z całą mocą podkreślić, że wyodrębnienie prac w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ma charakter stanowiskowo-branżowy, dlatego nie jest

możliwe dowolne wiązanie konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym rozporządzeniu. Znaczenie ma więc przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu. (...) Przedsiębiorstwo Budowlane w B. (od dnia 12 grudnia 1996 r. – Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Budowlane (...) spółka z o.o. w B.) nie może być zakwalifikowane jako prowadzące działalność „w energetyce – przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”. Wszak w samej „energetyce” nie chodzi o wszelkie roboty elektryczne, lecz tylko wskazane w dziale II wykazu A (literalnie) prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09 – LEX nr 518067 oraz z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 384/13 – LEX nr 1466626). Prace montażowe i konserwacyjne urządzeń elektroenergetycznych (wymienione w dziale II wykazu A) powinny być ściśle związane z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej, a tym samym wykonywane w przedsiębiorstwie branży energetycznej. Dla zakwalifikowania więc pracy, jako pracy w szczególnych warunkach wymienionej w dziale II wykazu A, nie wystarczy zatem wykonywanie pracy na stanowiskach elektryka-konserwatora, głównego energetyka, kierownika robót elektrycznych przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych, jeżeli nie są one związane i nie wynikają z podstawowej działalności przedsiębiorstwa jaką jest wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 359/14 – OSNP 2017, nr 5, poz. 60 oraz uzasadnienie powołanego wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2019 r., I UK 215/18).

Powyższe uwagi należy uzupełnić stwierdzeniem, iż zarządzenie Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Ur. MBiPMB 1983 r., Nr 3, poz. 6), w stanowiącym jego załącznik wykazie A, nie wymienia stanowisk: elektryka-konserwatora, głównego energetyka i kierownika robót elektrycznych, jako stanowisk, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Prawidłowo Sąd I instancji również uznał, że nadzorowanie przez wnioskodawcę pracy innych elektryków, najpierw w okresie od dnia 1 września 1989 r. do dnia 10 września 1997 r. z racji zajmowania stanowiska głównego energetyka, a następnie w okresie od dnia 1 kwietnia 1998 r. do dnia 31 maja 2002 r. w związku z zajmowaniem stanowiska kierownika robót elektrycznych, nie było wykonywaniem dozoru inżyniersko-technicznego wymienionego pod pozycją 24 działu XIV wykazu A, lecz było typowym nadzorem pracowniczym. W ostatnio powołanym przepisie nie chodzi bowiem o jakikolwiek dozór, lecz o dozór „inżyniersko-techniczny” czyli specjalistyczny, a nie wynikający tylko z relacji pracowniczego podporządkowania w zatrudnieniu. Stwierdzenie w tym przepisie (pozycja 24 działu XIV wykazu A), że dozór ma być wykonywany na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, wskazuje, że odnosi się ono do bezpośrednich przełożonych sprawujących taki dozór, oraz że praca dozoru w taki sam sposób związana jest z pracą zatrudnionych w szczególnych warunkach. Zostało wyżej wykazane, że brygadach, w których pracę wykonywał apelant w spornym okresie, nie były wykonywane prace w szczególnych warunkach, o których mowa w dziale II wykazu A. F. S. (1) już z tej racji nie mógł sprawować dozoru inżyniersko-technicznego wymienionego pod pozycją 24 działu XIV wykazu A, pomijając przy tym kwestię, czy posiadał odpowiednie kwalifikacje do wykonywania takiego specjalistycznego dozoru.

Mając to wszystko na uwadze, przedstawione w apelacji zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego należało uznać za całkowicie chybione.

Nietrafne są również zarzuty naruszenia przepisów postępowania, w szczególności obraży art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy ocenił cały zgromadzony w sprawie niniejszej materiał dowodowy w sposób odpowiadający wymaganom określonym w tym przepisie. Istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń Sąd I instancji dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy niniejszej, w aktach postępowania administracyjnego oraz w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Zamościu sygn. IV U 1479/14, a także na podstawie zeznań samego wnioskodawcy. Przeprowadzone i prawidłowo ocenione przez Sąd I instancji dowody pozwoliły na ustalenie na jakich stanowiskach F. S. (1) wykonywał pracę w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w B. (od dnia 12 grudnia 1996 r. –

Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B.) oraz jakie czynności wykonywał świadcząc pracę na tych stanowiskach. Prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że wobec wyjaśnienia wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, nie zachodziła potrzeba uzupełniania postępowania dowodowego w szczególności o zeznania świadków: R. S., K. S., R. T., K. K. i S. N., a także o dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy. W związku z tym trafnie, na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. dowody te pominął. Trafnie Sąd Okręgowy również przyjął, że nieprzydatne dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy były dokumenty zgromadzone w aktach sprawy sygn. IV U 829/16 o ustalenie K. K. prawa do wcześniejszej emerytury, bowiem miały one jedynie wpływ na rozstrzygnięcie sprawy tego ostatniego, natomiast rozstrzygnięcie sprawy niniejszej zależy wyłącznie od dowodów dotyczących pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. Na marginesie należy zauważyć, iż rozstrzygnięcie tej ostatniej sprawy budzi wątpliwości, bowiem zupełnie pomija kwestię przyporządkowania wykonywanej pracy jako pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w dziale II wykazu A, z uwzględnieniem powyższych uwag. Zupełnie nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej były powołane na rozprawie apelacyjnej dokumenty zgromadzone w aktach sprawy S. N., sygn. IV U 736/17 (w Sądzie Apelacyjnym w Lublinie oznaczone sygnaturą III AUa 561/18), ponieważ w sprawie tej zostało ustalone prawo do wcześniejszej emerytury w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach na stanowisku montażysty torowisk i żurawi wieżowych, tj. na stanowisku wymienionym pod pozycją 5 działu V wykazu A stanowiącego załącznik rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Nie można uznać za uzasadnione twierdzenia apelanta, że Sąd Okręgowy w sprawie niniejszej powielił ustalenia dokonane wcześniej w sprawie sygn. akt IV U 1479/14 o ustalenie prawa F. S. (1) do wcześniejszej emerytury. Sąd I instancji dopuścił dowód z dokumentów zgromadzonych w aktach tej sprawy. W związku z tym był zobowiązany uwzględnić je przy dokonywaniu ustaleń mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej, tym bardziej jeśli się zważy, że dokumenty te nie były kwestionowane przez strony w sprawie niniejszej. Prowadząc samodzielne postępowanie dowodowe Sąd I instancji miał też na uwadze inne dokumenty zgromadzone w sprawie niniejszej, w tym znajdujące się w aktach postępowania administracyjnego, a także zeznania wnioskodawcy F. S. (1).

Do obrazu art. 233 § 1 k.p.c. nie doszło również poprzez nieuwzględnienie treści świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W związku z tym należy zauważyć, że sąd nie jest związany wydanym przez pracodawcę świadectwem pracy w szczególnych warunkach, które stanowi dokument prywatny podlegający weryfikacji co do treści faktycznej oraz zgodności z prawem. Innymi słowy Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Budowlanego (...) spółki z o.o. w B., który wydał to świadectwo, nie mógł potwierdzić pracy apelanta w energetyce, skoro w rzeczywistości wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał. Świadectwo to traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawdziwości wskazanej podstawy prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04 – OSNP 2005, nr 11, poz. 161). Sąd Okręgowy nie mógł zatem dokonać ustaleń i kwalifikacji w oparciu o dokument, który uznał za nieprawidłowy. Ujawnienie okoliczności, że wskazane w tym świadectwie stanowiska pracy wykonywanej w szczególnych warunkach nie figurują w wykazie A powołanym w świadectwie, jest podstawą odmowy ustalenia prawa do rekompensaty. Wskazane w tym świadectwie prace polegające na bieżącej konserwacji urządzeń elektrycznych nie są pracami przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych, o których mowa w dziale II wykazu A stanowiącego załącznik powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wskazane w tym świadectwie stanowiska elektryka-konserwatora oraz głównego energetyka nie zostały wymienione w ostatnio powołanym wykazie A, o czym była już wyżej mowa. Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy przyjął, że prace wykonywane przez apelanta w całym okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w B. (od dnia 12 grudnia 1996 r. – Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Budowlanym (...) spółce z o.o. w B.) nie były również pracami wymienionymi pod pozycjami 24 i 25 działu XIV wykazu A.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja jako bezzasadna, stosownie do art. 385 k.p.c., podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny dał wyraz w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach instancji odwoławczej Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 265).